

293/1993 Sb. Zákon

ze dne 10. listopadu 1993

O výkonu vazby

SHRNUTÍ ZÁKONA OD DOSTUPNÉHO ADVOKÁTA

JUDr. Ondřej Preuss, Ph.D.
Garant obsahu

Zákon o výkonu vazby upravuje, jak stát zachází sobviněnými před soudem. Zákon č.293/1993Sb., krátce **zákon o vazbě**, stanoví **práva a povinnosti obviněných, dohled vězeňské služby a kontrolu státních zástupců. Chrání lidskou důstojnost i pořádek ve věznici.**

Obviněný má nárok na **denní vycházku hodinu na dvoře**, návštěvu advokáta bez odposlechu a zdravotní péči. Za mobil v cele hrozí **kárné opatření**; personál smí celu prohlédat jen sepsaným záznamem.

Soud může povolit **pracovní zařazení**, aby si vazebně stíhaný vydělal na výživné. Rodina posílá balík do vánočních Vánoc dle osadního řádu, jinak putuje zpět. Státní zástupce vykoná **neohlášenou kontrolu**, zda se dodržují práva.

Zákon drží rovnováhu mezi presumpcí nevinu a potřebou bezpečí, aby vazba nebyla trestem, ale jen zajištěním řízení.

Vyhlášeno dne 10. prosince 1993, datum poslední novelizace 1. ledna 2025

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

HLAVA I

Základní ustanovení

§ 1

Účel zákona

Účelem zákona je upravit podmínky výkonu vazby v trestním řízení, zejména stanovit práva a povinnosti osob ve vazbě, postavení příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby České republiky (dále jen „Vězeňská služba“) a další osob při zajišťování výkonu vazby a upravit dozor nad tímto výkonem.

§ 2

Zásady výkonu vazby

Dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu vyslovena vina, nelze na toho, kdo byl vzat do vazby (dále jen „obviněný“), hledět, jako by byl vinen. Během výkonu vazby smí být obviněný podroben jen těm omezením, která jsou nutná ke splnění účelu vazby z hlediska jejího důvodu¹⁾ a k zachování stanoveného vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ve výkonu vazby nesmí být ponižována lidská důstojnost obviněného a nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.

§ 3

Orgány zajišťující výkon vazby

(1) Ostrahu obviněných a další úkoly vyplývající z výkonu vazby zajišťuje Vězeňská služba.

(2) Vězeňská služba je vůči obviněnému oprávněna použít pouze taková omezení a donucovací prostředky, které připouští zákon.²⁾ O použití těchto omezení a donucovacích prostředků, nejde-li o předvádění obviněného mimo objekt věznice, Vězeňská služba bez zbytečného odkladu vyrozumí státního zástupce, který vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby.

(3) Při zajišťování výkonu práv obviněných Vězeňská služba spolupracuje s ostatními státními orgány, orgány územní samosprávy a s dalšími subjekty způsobem uvedeným ve zvláštních právních předpisech.

(4) Zaměstnancem Vězeňské služby se pro účely tohoto zákona rozumí jak zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce ve Vězeňské službě, tak příslušník Vězeňské služby.

§ 3a

Poradní komise

(1) K zajištění podmínek výkonu vazby a k ochraně práv obviněných zřídí ředitel věznice poradní komisi (dále jen „komise“) z odborníků, kteří zejména působí v oblasti práce s pachateli trestných činů a osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování, kteří mohou spolupůsobit při výkonu vazby nebo kteří se mohou podílet na zajištění léčby obviněného. Členem komise nemůže být zaměstnanec Vězeňské služby.

(2) Členy komise jmenuje s jejich souhlasem ministr spravedlnosti (dále jen „ministr“) na návrh ředitele věznice na dobu čtyř let, a to i opakovaně. Ředitel věznice ministrovi podává návrhy na jmenování členů komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby. Komise se skládá minimálně z pěti členů.

(3) Ministr odvolá člena komise, jestliže poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi, a to na návrh ředitele věznice nebo předsedy komise. Ředitel věznice ministrovi podává návrh na odvolání člena komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby.

(4) Činnost člena komise je jiným úkonem v obecném zájmu. Vězeňská služba poskytne členovi komise při cestách v souvislosti s výkonem činnosti cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek stanovených zákoníkem práce pro zaměstnance v pracovním poměru; za pravidelné pracoviště člena komise se pro účely cestovních náhrad považuje místo jeho bydliště.

(5) Člen komise má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Zprostit této povinnosti může člena komise ministr. Člen komise je povinen účastnit se jednání komise a podílet se řádně na její činnosti.

(6) Předseda komise každoročně do 31. března podává generálnímu ředitelství Vězeňské služby souhrnnou písemnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok. Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Generální ředitelství Vězeňské služby vypracuje na základě zpráv komisí jednotlivých věznic celkovou komplexní zprávu o jejich činnosti a předloží ji ministrovi nejpozději do 31. května.

(7) Způsob jednání a vnitřní organizaci komise stanoví statut a jednací řád komise, který vydává generální ředitel Vězeňské služby.

§ 4

Místo výkonu vazby

Vazba se vykonává ve vazební věznici nebo ve zvláštním oddělení věznice (dále jen „věznice“). Věznice zřizuje a zrušuje ministr. Správu věznic vykonává Vězeňská služba.

§ 4a

Zacházení s obviněnými

V průběhu výkonu vazby je věznice povinna podle možností obviněnému nabídnout účast na preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programech.

HLAVA II

Přijímání, umístování a propouštění obviněných

§ 5

Přijímání obviněných

(1) Do výkonu vazby lze přijmout obviněného jen na písemný příkaz soudu vydaný na základě rozhodnutí o vzetí do vazby. Toto rozhodnutí musí být k písemnému příkazu připojeno. Přijímání do výkonu vazby se provádí nepřetržitě.

(2) Při přijetí do výkonu vazby musí být obviněný prokazatelně seznámen se svými právy a povinnostmi podle tohoto zákona, řádu výkonu vazby a s vnitřním řádem věznice. Písemné vyhotovení seznámení s právy a povinnostmi v jazyce státu, jehož je občanem, nebo v jazyce, kterému rozumí, se při seznámení podle věty první bez odkladu předá obviněnému.

Umístování obviněných do cel

§ 6

(1) Při umístování obviněných do cel se dbá na to, aby byl dodržen účel vazby a aby nedocházelo k mravnímu nebo jinému ohrožení obviněných.

(2) Jestliže o to obviněný požádá, umístí se do samostatné cely, umožňují-li to podmínky ve věznici.

(3) V odůvodněných případech může obviněný požádat o umístění do jiné cely.

(4) O žádosti podle odstavců 2 a 3 rozhodne ředitel věznice nebo jeho zástupce.

§ 7

(1) Odděleně se umísťují:

- a) muži od žen,
- b) obvinění, u nichž je důvodem vazby obava, že budou mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání³⁾, od ostatních obviněných,
- c) obvinění, proti nimž je vedeno společné řízení,
- d) obvinění od pravomocně odsouzených,
- e) obvinění s infekčním nebo duševním onemocněním nebo u nichž je podezření na takové onemocnění.

(2) Nebrání-li tomu jiné okolnosti, odděleně se umísťují:

- a) obvinění, kteří jsou stíháni pro některý z trestných činů uvedených v § 88 odst. 4 trestního zákoníku, od ostatních obviněných,
- b) obvinění, kteří jsou stíháni pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, a obvinění, kteří nebyli dříve odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, od ostatních obviněných,
- c) obvinění, kteří jsou ve vazbě z důvodů uvedených v § 350c trestního řádu, od ostatních obviněných.

(3) Obviněný, který o to požádá, se umístí do cely určené výlučně pro nekuřáky.

(4) Při rozhodování o umístování obviněných do cel se postupuje podle pokynu soudu a v přípravném řízení i státního zástupce k oddělenému umístění obviněných a podle možnosti se přihlíží též k dalším hlediskům a

skutečností, zejména k věku a zdravotnímu stavu obviněných, stupni jejich narušení, životním návykům a osobním vlastnostem.

(5) Obviněný, který o to požádá, může být umístěn samostatně, nebrání-li tomu účel vazby a umožňují-li to podmínky ve věznici.

(6) Obviněný, který se ve vazbě chová agresivně nebo soustavně porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo k porušování těchto povinností podněcuje jiné, se umístí ve zvláštní cele, odděleně od ostatních obviněných.

§ 8

Výkon vazby se zmírněným režimem

(1) Obviněný se umísťuje do oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem, pokud tím nebude ohrožen účel vazby nebo nebrání-li tomu jiné okolnosti.

(2) V oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem je ubytovací prostor se sociálním a kulturním zařízením, ve kterém se obvinění v určeném čase mohou volně pohybovat a stýkat se s obviněnými, kteří jsou umístěni v tomto oddělení.

(3) Do oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem nelze umístit obviněného, který porušuje stanovený pořádek a kázeň nebo nemůže být do tohoto oddělení umístěn z bezpečnostních důvodů. Rovněž se do tohoto oddělení neumísť obviněný, u něhož to nedoporučil lékař vzhledem k jeho zdravotnímu stavu, a obviněný, u kterého toto umístění nedoporučil psycholog.

(4) Ustanovení § 7 se v oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem užíje obdobně.

§ 9

Základní vybavení cel

Pro každého obviněného musí být v cele lůžko a uzamykatelná skříňka na uložení osobních věcí. Cely jsou dále vybaveny stolkem a stoličkami v počtu odpovídajícím počtu obviněných a sociálním zařízením. Záchod musí být oddělen od zbývajících prostorů cely neprůhlednou zástěnou. Do každé cely musí být zavedeno elektrické osvětlení a signalizační (přivolávací) zařízení.

§ 10

Propuštění obviněných

Věznice neodkladně propustí obviněného z výkonu vazby, jestliže obdržela

a) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný soudem na základě jeho rozhodnutí,

b) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný státním zástupcem na základě jeho rozhodnutí

v případech stanovených zvláštním zákonem,⁴⁾

c) písemný příkaz státního zástupce, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný při výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby,

d) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu na základě rozhodnutí prezidenta republiky nebo ministra v řízení o udělení milosti.

HLAVA III

Práva a povinnosti obviněných

§ 11

Stravování obviněných

Věznice poskytuje obviněným pravidelnou stravu za podmínek a v hodnotách, které odpovídají udržení zdraví a přihlížejí k jejich zdravotnímu stavu a věku; přitom přihlíží k požadavkům kulturních a náboženských tradic obviněných.

§ 12

Vystrojování obviněných

(1) Obviněný má právo používat ve výkonu vazby vlastní oděv, prádlo a obuv za předpokladu, že splňují podmínky hygienické a estetické nezávadnosti a že má zajištěnu jejich výměnu na vlastní náklady.

(2) Nejsou-li splněny podmínky stanovené v odstavci 1, je obviněný povinen používat vězeňský oděv, prádlo a obuv. V takovém případě se jeho vlastní oděv, prádlo a obuv odevzdají do úschovy věznice.

§ 13

Korespondence

(1) Obviněný může přijímat a na svůj náklad odesílat písemná sdělení (dále jen „korespondenci“) bez omezení.

(2) Korespondence podléhá kontrole, která zahrnuje seznámení se s obsahem písemností. Je-li důvodem vazby obava, že obviněný bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, provádí ve lhůtě 14 dnů od přijetí kontrolu korespondence orgán, který vede řízení. V ostatních případech je oprávněn kontrolu provádět orgán Vězeňské služby. Vězeňská služba má povinnost korespondenci zadržet a předat orgánům činným v trestním řízení, zakládá-li její obsah podezření z trestné činnosti nebo jestliže by doručením korespondence mohl být mařen účel vazby. Zadržaná korespondence se založí do trestního spisu a nezávadná část jejího obsahu se oznámí adresátu.

(3) Kontrola korespondence je nepřípustná mezi obviněným a jeho obhájcem, mezi obviněným a advokátem, který obviněného zastupuje v jiné věci, mezi obviněným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí

anebo konzulárním úřadem cizího státu^{4a}) anebo mezi obviněným a mezinárodní organizací, která je podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv. Tato korespondence se adresátu odesílá a obviněnému doručuje neprodleně a, nemá-li obviněný peněžní prostředky, na náklady věznice.

(4) Obviněnému, který neumí nebo nemůže číst nebo psát, Vězeňská služba zajistí, aby mu byly došlé dopisy přečteny, nebo mu poskytne pomoc při sepisování žádostí, podání a stížností státním orgánům a při dopisování s obhájcem.

§ 13a

Užívání telefonu

(1) Obviněný, u něhož není důvodem vazby obava, že bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání,³) má právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem vazební věznice; toto právo lze omezit pouze v odůvodněných případech, zejména je-li to nutné k ochraně bezpečnosti nebo práv jiných osob.

(2) Ze závažného důvodu lze obviněnému uvedenému v odstavci 1 povolit použití telefonu ke kontaktu s jinou osobu, než je osoba blízká.

(3) Obviněný má právo na použití telefonu ke kontaktu se svým obhájcem nebo advokátem, který obviněného zastupuje v jiné věci. Nemá-li peněžní prostředky, umožní mu věznice první kontakt na své náklady.

(4) Náklady spojené s použitím telefonu hradí obviněný. Obviněný není oprávněn mít u sebe nebo používat ve výkonu vazby telefon nebo jiné komunikační nebo záznamové prostředky, včetně jejich příslušenství a součástí. Jestliže se mu použití telefonu umožní, je povinen použít telefon určený pro tento účel věznicí. U osob ve vydávací nebo předávací vazbě povoluje umožnění použití telefonu příslušný soudce; v rámci předběžné vazby státní zástupce.

(5) Nejde-li o telefonáty s osobou uvedenou v § 13 odst. 3 nebo § 14 odst. 9 nebo § 26 odst. 6, je Vězeňská služba oprávněna seznamovat se formou odposlechu s telefonáty uvedenými v odstavcích 1 a 2 a pořizovat jejich záznam.

§ 14

Návštěvy obviněných

(1) Obviněný má právo na přijetí návštěvy v počtu nejvýše 4 osob jednou za 2 týdny v trvání devadesáti minut. V odůvodněných případech může ředitel věznice povolit přijetí návštěvy většího počtu osob nebo za dobu kratší než 2 týdny, případně na dobu delší než devadesát minut.

(2) U obviněných, u nichž je důvodem vazby obava, že budou mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání,³) bez zbytečného odkladu stanoví podmínky pro uskutečnění návštěvy, kterými jsou zejména termín návštěvy, okruh osob a přítomnost orgánu činného v trestním řízení, v přípravném řízení státní zástupce, v řízení před soudem příslušný soudce.

(3) U osob ve vazbě podle zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních stanoví podmínky pro uskutečnění návštěvy, kterými jsou zejména termín návštěvy, okruh osob a přítomnost orgánu činného v trestním řízení, předseda senátu. Jde-li o osobu v předběžné vazbě vykonávané v předběžném šetření nebo ve vazbě v rámci dočasného převzetí za účelem provedení úkonu přípravného řízení, stanoví tyto podmínky státní zástupce.

(4) Návštěvy probíhají v místnostech k tomu určených za přítomnosti orgánů Vězeňské služby, případně též orgánu činného v trestním řízení.

(5) V odůvodněných případech může ředitel věznice umožnit uskutečnění návštěvy bez sluchové, popřípadě i zrakové kontroly.

(6) V odůvodněných případech může ředitel věznice rozhodnout, že z bezpečnostních důvodů se návštěva uskuteční v místnosti, kde je návštěvník od obviněného oddělen přepážkou.

(7) Nejsou-li splněny podmínky stanovené podle ustanovení odstavce 2, Vězeňská služba návštěvu neumožní a tuto skutečnost zaznamená do osobního spisu obviněného.

(8) Zaměstnanec Vězeňské služby je oprávněn návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit bez náhrady, jestliže obviněný nebo návštěvníci přes upozornění porušují vnitřní pořádek nebo ohrožují bezpečnost ve věznici; stejná oprávnění má, jde-li o návštěvu za podmínek stanovených podle odstavce 2, přítomný orgán činný v trestním řízení, jestliže v průběhu návštěvy zjistí, že dochází nebo má dojít k maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.

(9) Obviněný má právo přijímat ve věznici návštěvy obhájce neomezeně. Omezení uvedená v předchozích odstavcích se na návštěvy obhájce nevztahují.

(10) Obviněný má právo přijímat ve věznici návštěvy advokáta, který ho zastupuje v jiné věci, jestliže orgán činný v trestním řízení, je-li obviněný ve vazbě z důvodu § 67 písm. b) trestního řádu, nestanoví jinak. V případě, že je třeba ověřit podpis obviněného, může se takové návštěvy zúčastnit i notář. Omezení uvedená v odstavcích 1, 2 a 3 se na takové návštěvy nevztahují.

§ 15

Duchovní a sociální služby

(1) Obviněnému se zajišťuje právo na poskytování duchovních a sociálních služeb v rozsahu vyplývajícím ze zvláštních předpisů.⁵⁾ Poskytování těchto služeb ve věznici se nepovažuje za návštěvy ve smyslu § 14.

(2) K výkonu duchovní služby v místech, kde se vykonává vazba, jsou oprávněny pouze ty registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu tohoto práva podle zvláštního právního předpisu^{5a)} (dále jen „církev“).

(3) Církev se může podílet na poskytování duchovní služby obviněným

a) individuálními rozhovory, pastoračními návštěvami a umožněním individuálního přístupu k náboženským úkonům,

- b) konáním bohoslužeb pro zájemce z řad obviněných,
- c) vedením studijních hodin k výkladu náboženských textů,
- d) zajišťováním duchovní a náboženské literatury a zpěvníků,
- e) po dohodě s ředitelem věznice dalšími vhodnými formami přispívajícími k uplatnění práva obviněného svobodně projevovat své náboženství nebo víru.

(4) Při společných formách poskytování duchovní služby musí být dodrženy zásady uvedené v § 7. K zajištění bezpečnosti osob a pořádku je v těchto případech zpravidla přítomen určený zaměstnanec Vězeňské služby.

(5) Věznice ve vnitřním řádu nebo jiným vhodným způsobem informuje obviněné o poskytování duchovní služby.

(6) Věznice vytváří pro duchovní služby poskytované obviněným vhodné podmínky a podle konkrétních možností zabezpečuje po dohodě s církví pověřenými osobami vhodné prostory pro duchovní služby.

(7) Církví pověřené osoby správa věznice poučí o povinnosti dodržovat právní předpisy pro výkon vazby a respektovat vnitřní řád věznice.

(8) Věznice je oprávněna odepřít možnost výkonu duchovní služby osobám, které se dopustily porušení povinností vyplývajících z právních předpisů pro výkon vazby nebo vnitřního řádu věznice.

(9) Obviněný nesmí být k účasti na bohoslužbách a jiných obřadech nebo k rozhovorům s církví pověřenými osobami nucen. Požádá-li obviněný o umožnění návštěvy církví pověřené osoby, je věznice povinna jí tuto skutečnost neprodleně oznámit.

§ 16

Nákup potravin a věcí osobní potřeby a přijímání balíčků

(1) Obviněný má právo na nákup potravin a věcí osobní potřeby nejméně jednou týdně v zaručeném sortimentu, který stanoví vnitřní řád věznice. Nákup se uskutečňuje formou bezhotovostní platby.

(2) Obviněný má právo jedenkrát za 3 měsíce přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg. Omezení se nevztahuje na balíčky obsahující oblečení zasílané za účelem jeho výměny, knihy, denní tisk a časopisy a hygienické potřeby a na balíčky obsahující věci pro potřeby dítěte, které má ve výkonu vazby jeho matka u sebe.

(3) Balíčky podléhají kontrole orgánů Vězeňské služby. Obviněnému se nepředají věci, které odporují účelu vazby, nebo které není dovoleno mít podle řádu výkonu vazby v cele, zejména věci, kterými by mohl ohrozit život a zdraví vlastní nebo jiných osob. Nepředané věci se odešlou zpět odesílateli na náklady obviněného. Nemá-li obviněný peněžní prostředky na odeslání nepředaných věcí, odešlou se na náklady věznice a náklady se mu předepíší k úhradě.

§ 17

Uspokojování kulturních potřeb

(1) Obviněný má právo objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk a časopisy, včetně zahraničních, pokud jsou distribuované v tuzemsku. Může si půjčovat a hrát společenské hry, z vězeňské knihovny si půjčovat beletrii a odborné publikace, včetně právních předpisů.

(2) Vlastní přenosný radiopřijímač a televizor, pokud jsou napájeny z vlastního zdroje, pro který je v přijímači prostor a je jeho součástí, se obviněnému umožní používat po provedení kontroly technických parametrů ke zjištění zda nebylo instalováno nežádoucí zařízení. Provedení kontroly zajistí na náklady obviněného správa věznice. Pokud jsou pro to ve věznici podmínky, může, po provedení kontroly uvedené ve větě první, ředitel věznice povolit připojení radiopřijímačů a televizorů na elektrickou síť.

(3) Ředitel věznice může v odůvodněných případech, zejména za účelem vzdělávání, obviněnému umožnit používání výpočetní techniky na zařízeních poskytnutých věznicí a pod její kontrolou.

§ 18

Péče o zdraví

(1) Obviněný má právo na nepřetržitý osmihodinový čas ke spánku.

(2) Obviněný má právo účastnit se denně vycházky ve vymezeném prostoru věznice v trvání nejméně jedné hodiny. Vycházka může být z důležitého důvodu na základě rozhodnutí generálního ředitele Vězeňské služby nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby omezena nebo zrušena. U nemocných obviněných a u obviněných těhotných žen se vycházky konají se souhlasem ošetřujícího lékaře a podle jeho doporučení. Ustanovení § 7 se při vycházkách užíje obdobně.

(3) Obviněný má právo na zdravotní služby v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním předpisem ⁶⁾ s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu vazby.

(4) Náklady na zdravotní služby poskytované obviněnému, který není pojištěncem podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění a který nemůže náklady hradit z vlastních prostředků uložených ve věznici, hradí v rozsahu nákladů souvisejících s poskytnutím neodkladné a akutní zdravotní péče a u cizinců v rozsahu nákladů podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky Vězeňská služba z prostředků státního rozpočtu, pokud úhrada nákladů není zajištěna jinak; to platí i v případě, že obviněný nemůže uhradit náklady na zdravotní služby provedené v zájmu zachování jeho zdravotního stavu nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána.

(5) Obviněný je povinen podrobit se preventivní vstupní, periodické a výstupní (popřípadě i mimořádné) lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a preventivním opatřením stanoveným orgány ochrany veřejného zdraví.

(6) Jestliže zdravotní stav obviněného vyžaduje poskytnutí zdravotních služeb, které nelze zajistit ve věznici, poskytnou se mu u poskytovatele zdravotních služeb mimo věznici. Ostrahu obviněného v takovém případě zajišťuje nejbližší věznice.

(7) O závažném onemocnění obviněného nebo o jeho úrazu vyžadujícím hospitalizaci vyrozumí věznice bez odkladu příslušný orgán činný v trestním řízení. Věznice vyrozumí též osobu, kterou obviněný určil, nebo jeho osobu blízkou; osobu blízkou nevyrozumí, pokud ji obviněný požádal, aby tak neučinila. Věznice vždy vyrozumí bez odkladu některou z těchto osob v případě, že dojde k úmrtí obviněného.

(8) Obviněný je povinen nahradit zvýšené náklady vynaložené Vězeňskou službou na střežení, dopravu a předvedení k poskytovateli zdravotních služeb, kterými se rozumí náklady vzniklé tím, že

- a) si úmyslně způsobil nebo jinému úmyslně umožnil způsobit mu újmu na zdraví anebo se opakovaně dopustil porušování léčebného režimu,
- b) zneužil zdravotní služby předstíráním poruchy zdraví, nebo
- c) z vlastního rozhodnutí se nepodrobil lékařskému zákroku, ke kterému dal předchozí souhlas nebo o který požádal.

(9) Obviněný s těžkým zdravotním postižením má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon vazby.

§ 19

Zaměstnávání obviněných

(1) Obviněný může být na vlastní žádost po dobu trvání vazby pracovně zařazen v rámci pracovních možností věznice.

(2) Pracovní zařazení, odměňování, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení upravují zvláštní předpisy.⁷⁾

§ 20

Ochrana práv obviněných

(1) Obviněný smí k uplatnění svých práv a oprávněných zájmů podávat stížnosti a žádosti orgánům příslušným k jejich vyřízení; stížnost nebo žádost musí být orgánu, jemuž je adresována, neprodleně odeslána. Ředitel věznice určí okruh zaměstnanců Vězeňské služby pověřených přebíráním a odesíláním stížností a žádostí a jejich evidencí; vytvoří takové podmínky pro podávání stížností a žádostí obviněných, aby bylo vyloučeno, že s nimi budou zacházet jiné než oprávněné osoby.

(2) Zaměstnanci Vězeňské služby bez zbytečného odkladu vyrozumí státního zástupce, který vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby, soudce nebo orgán, který provádí kontrolu věznice, o žádosti obviněného o rozmluvu a na jejich pokyn takovou rozmluvu ve věznici umožní.

(3) Zaměstnanci Vězeňské služby bez zbytečného odkladu vyrozumí ředitele věznice nebo jeho zástupce o žádosti obviněného o rozmluvu. Rozmluva s ředitelem věznice nebo s jeho zástupcem musí být umožněna vždy bez zbytečného odkladu.

- (4) Obviněný má právo na poskytování právní pomoci jeho obhájcem nebo advokátem, který obviněného zastupuje v jiné věci, vést s ním korespondenci a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby.
- (5) Zaměstnanci Vězeňské služby jsou povinni dbát na zachovávání práv, která obvinění mají ve výkonu vazby.
- (6) Věznice bez odkladu vyrozumí státního zástupce, který vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby, jestliže dojde
- a) k úmrtí obviněného,
 - b) k pokusu obviněného o sebevraždu,
 - c) k sebepoškození obviněného s následkem přímého ohrožení života nebo s předpokladem újmy na zdraví, která porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje po dobu nejméně 7 dnů obvyklý způsob života obviněného a která vyžaduje lékařské ošetření, anebo k pokusu o takové sebepoškození,
 - d) k jednání, kterým jiná osoba obviněnému mohla způsobit smrt nebo způsobila nebo mohla způsobit újmu na zdraví, která porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje po dobu nejméně 7 dnů obvyklý způsob života obviněného a která vyžaduje lékařské ošetření,
 - e) k fyzickému útoku obviněného proti zaměstnanci Vězeňské služby při výkonu služby nebo práce, jiné osobě, která se nachází v objektech nebo prostorech Vězeňské služby, soudu, státního zastupitelství, ministerstva nebo v místech jejich činnosti, nebo proti jiné osobě během eskorty nebo předvádění obviněného,
 - f) ke vzpouře nebo jinému odporu skupiny obviněných proti povinnosti uložené tímto zákonem nebo na jeho základě řádem výkonu trestu nebo vnitřním řádem věznice anebo proti pokynu nebo příkazu, který vydal zaměstnanec Vězeňské služby,
 - g) k jednání, kterým zaměstnanec Vězeňské služby neoprávněně zvýhodnil obviněného nebo neoprávněně vůči němu užil násilí, anebo k jednání zaměstnance Vězeňské služby, které má znaky zneužití pravomoci úřední osoby nebo úplatkářství,
 - h) k útěku obviněného nebo k jinému jeho závažnému jednání, jímž zmařil nebo podstatně ztížil výkon nebo účel vazby, nebo
 - i) k nepřetržitému odmítání stravy obviněným po dobu alespoň 5 po sobě jdoucích dnů.

§ 21

Povinnosti obviněných

- (1) Obviněný je povinen dodržovat řád výkonu vazby a vnitřní řád věznice, plnit příkazy a pokyny Vězeňské služby, šetřit majetek věznice a ostatních obviněných a chovat se slušně ke všem osobám, se kterými přijde do styku. Není-li dále stanoveno jinak, řídí se odpovědnost za škodu způsobenou během výkonu vazby a podmínky jejího uplatnění občanským zákoníkem.
- (2) Obviněný nesmí navazovat nedovolené styky s jinými obviněnými, odsouzenými nebo s osobami na svobodě,

vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky,⁸⁾ vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek nebo škodit zdraví. Nesmí také tetovat sebe nebo jinou osobu, nechat se tetovat nebo mít ve věznici v držení pomůcky k provádění tetování; to platí obdobně také pro jiné způsoby porušování integrity lidské kůže a držení pomůcek k provádění takové činnosti.

(3) Obviněný je povinen podrobit se osobní a další prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe měl věc, jejíž držení je ve vazbě zakázáno. Věc, jejíž držení je ve vazbě zakázáno, se obviněnému odejme a po dobu trvání vazby vezme do úschovy.

(4) Obviněný je ve styku s jinými osobami povinen dodržovat zásady slušného chování užívané v běžném společenském styku.

(5) Obviněným je zakázáno přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a krutost, tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů, výbušnin, zbraní a střeliva, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby návykových látek.

(6) Obviněným je zakázáno mít u sebe během výkonu vazby hotovost.

(7) Obviněný je dále povinen

- a) umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí,
- b) strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací,
- c) pokud onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby,
- d) oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluobviněným, zaměstnancům Vězeňské služby nebo věznici, pokud se o nich dozví nebo je zjistil,
- e) oznámit věznici jméno a příjmení obhájce nebo advokáta, který jej bude zastupovat v jiné věci nebo mu poskytovat právní službu,
- f) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k zamezení případné výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznici, včetně vyšetření ke zjištění, zda užil návykovou látku, a v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky, nahradit náklady na toto vyšetření,
- g) dodržovat zásady hygieny a v osobních věcech udržovat pořádek a čistotu,
- h) uhradit náklady zdravotních služeb poskytnutých v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec zdravotních služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána, a to včetně regulačních poplatků,
- i) během nepřetržité osmihodinové doby ke spánku dodržovat noční klid,

j) nekouřit v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů ředitelem věznice zakázáno,

k) oznámit změnu zdravotní pojišťovny a změnu osobních či rodinných údajů, které nahlásil při přijetí do výkonu vazby.

(8) Pokud je to nezbytné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti ve věznici, jsou orgány Vězeňské služby oprávněny použít proti obviněnému, odmítajícímu plnit své povinnosti, donucovací prostředky stanovené zvláštním zákonem.⁹⁾

§ 21a

Povinnost nahradit další náklady spojené s výkonem vazby

(1) Ředitel věznice rozhodne o povinnosti obviněného nahradit další náklady spojené s výkonem vazby, kterými jsou

- a) náklady na odeslání nepředaných věcí podle § 16 odst. 3,
- b) náklady na zdravotní služby včetně regulačních poplatků podle § 21 odst. 7 písm. h) a § 28c odst. 2 věty druhé
- c) zvýšené náklady na střežení, dopravu a předvedení podle § 18 odst. 8,
- d) náklady na vyšetření ke zjištění, zda obviněný užil návykovou látku, v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky, podle § 21 odst. 7 písm. f).

(2) V rozhodnutí podle odstavce 1 musí být jednotlivé náklady vyčísleny. Proti tomuto rozhodnutí může obviněný do 3 dnů od doručení podat stížnost, o které rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Podání stížnosti má odkladný účinek.

§ 21b

Náhrada škody

Způsobil-li obviněný zaviněným porušením povinnosti stanovené tímto zákonem škodu na majetku státu, se kterým hospodář Vězeňská služba, a výše této škody nepřevyšuje 10 000 Kč, rozhodne o povinnosti nahradit tuto škodu ředitel věznice. Proti rozhodnutí ředitele věznice může obviněný do 3 dnů od doručení podat stížnost, o které rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Podání stížnosti má odkladný účinek.

§ 21c

Rozhodnutí o výši nákladů výkonu vazby

(1) O výši nákladů výkonu vazby rozhodne na základě rozhodnutí soudu, kterým byla odsouzenému uložena

povinnost k náhradě nákladů výkonu vazby, ředitel věznice,

a) ve které odsouzený vykonává trest odnětí svobody, nebo

b) ze které byl odsouzený propuštěn na svobodu, pokud trest odnětí svobody nevykonává.

(2) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 může odsouzený do 3 dnů ode dne doručení podat stížnost řediteli věznice, který rozhodnutí vydal. Stížnost nemá odkladný účinek.

(3) O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

§ 21d

Výše nákladů výkonu vazby

(1) Výši nákladů výkonu vazby stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

(2) Náhrada nákladů výkonu vazby se nepožaduje za dobu, po kterou

a) osoba ve výkonu vazby nedovršila osmnáctý rok věku, nebo

b) byly osobě ve výkonu vazby poskytovány zdravotní služby ve formě lůžkové péče, s výjimkou případů uvedených v § 18 odst. 8.

§ 21e

Společné ustanovení

(1) Povinnost uhradit náklady výkonu vazby, další náklady spojené s výkonem vazby a náhradu škody podle § 21b zaniká, jestliže o ní ředitel věznice nerozhodl ve lhůtě 3 let ode dne, kdy tak mohl poprvé učinit.

(2) Náklady výkonu vazby, další náklady spojené s výkonem vazby a náhrada škody podle § 21b se po dobu výkonu vazby vymáhají srážkami ze mzdy a příkázáním jiné peněžité pohledávky.

(3) Byl-li trest vykonán vazbou nebo nenastoupil-li obviněný výkon trestu bezprostředně po výkonu vazby, vymáhá náklady výkonu vazby, další náklady spojené s výkonem vazby a náhradu škody podle § 21b celní úřad. Vězeňská služba předá po ukončení výkonu vazby celnímu úřadu nezbytné údaje o uložení nebo vzniku těchto platebních povinností, včetně stejnopisů rozhodnutí s vyznačením právní moci a přehledu předávaných rozhodnutí.

(4) Při správě placení nákladů výkonu vazby, dalších nákladů spojených s výkonem vazby a náhrady škody podle § 21b se postupuje podle daňového řádu. Po dobu výkonu vazby lhůta pro jejich placení neběží.

(5) Pokud osoba, která je povinna hradit náklady výkonu vazby, další náklady spojené s výkonem vazby a náhradu škody podle § 21b, nastoupila do výkonu trestu odnětí svobody, uspokojují se tyto pohledávky podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

§ 21f

Příjem peněz

(1) Věznice uloží na svůj účet, na kterém vede peníze obviněných (dále jen „zvláštní účet“), peníze, které obviněný předal věznici k úschově při přijetí do výkonu vazby, peníze zaslané obviněnému do věznice během výkonu vazby, odměnu za práci a, pokud bezprostředně výkonu vazby předcházela výkon trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, peníze zaslané po ukončení výkonu trestu věznicí, kde obviněný vykonával trest odnětí svobody, nebo po ukončení výkonu zabezpečovací detence ústavem pro výkon zabezpečovací detence. Peníze v cizí měně, které nelze směnit na českou měnu, uloží věznice společně s jinými věcmi obviněného.

(2) Věznice eviduje odděleně účelově vázané peněžní prostředky, kterými jsou

- a) peníze zaslané obviněnému, které byly při zaslání výslovně určeny na úhradu nákladů na zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a regulačních poplatků a na nákup nezbytných léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků předepsaných lékařem a
- b) výživné na dítě včetně náhradního výživného, příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem, příspěvek na dítě, peněžní pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, sirotčí důchod náležející dítěti a jiné peníze zaslané obviněné těhotné ženě nebo matce mající ve výkonu vazby u sebe dítě, které byly při zaslání výslovně určeny na úhradu potřeb dítěte.

(3) Účelově vázané peněžní prostředky eviduje věznice odděleně pro každý účel samostatně.

(4) Z peněz uložených na zvláštním účtu obviněnému nenáleží úrok. Za uložení peněz na zvláštní účet věznici od obviněného nenáleží úplata.

(5) Výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky nařizovaném soudem podle občanského soudního řádu nebo zákonem o zvláštních řízeních soudních, exekuci vedené soudním exekutorem, daňové exekuci nařizované správcem daně a exekuci nařizované správním orgánem nepodléhají pohledávky obviněného vůči Vězeňské službě, které výší odpovídají částce účelově vázaných peněžních prostředků připsaných ve prospěch obviněného.

(6) Obviněnému, který ve výkonu vazby pracuje, a obviněnému, kterému byly z peněz uložených na zvláštním účtu provedeny srážky, věznice jednou za kalendářní měsíc ve lhůtě stanovené vnitřním řádem věznice a ostatním obviněným jednou za kalendářní měsíc na jejich žádost poskytne informaci o výši zůstatku na zvláštním účtu ke dni vyhotovení informace včetně údaje o výši částky, se kterou může obviněný volně nakládat, a o provedených srážkách. Informaci podle věty první poskytne věznice též při propuštění z vazby.

§ 21g

(1) Pokud byly obviněnému do věznice zaslány peníze, věznice o tom obviněného bez zbytečného odkladu vyrozumí.

(2) Obviněný má právo peníze zaslané mu do věznice odmítnout, nemůže však odmítnout peníze zaslané orgány veřejné moci nebo peníze zaslané v době trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo po prohlášení konkursu.

(3) Pokud obviněný zaslané peníze odmítne, peníze se na jeho náklady vrátí odesílateli; nemá-li dostatek peněz na jejich odeslání, odečte věznice tyto náklady z odesílaných peněz.

§ 21h

Nakládání s penězi

(1) Ministerstvo spravedlnosti stanoví vyhláškou částku, se kterou se obviněnému po dobu výkonu vazby neumožní nakládat. S částí peněz uložených na zvláštním účtu převyšující tuto částku může obviněný nakládat volně, nejde-li o účelově vázané peněžní prostředky. Náklady na odeslání peněz uložených na zvláštním účtu nese obviněný; nemá-li dostatek peněz na jejich odeslání, odečte věznice tyto náklady z odesílaných peněz.

(2) Peníze zaslané obviněnému, které byly při zaslání výslovně určeny na úhradu nákladů na zdravotní služby nehrzené z veřejného zdravotního pojištění a regulačních poplatků a na nákup nezbytných léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků předepsaných lékařem, lze použít pouze na úhradu uvedených nákladů; tyto peníze se nezahrnují do částky, se kterou se obviněnému po dobu výkonu vazby neumožní nakládat.

(3) Výživné na dítě včetně náhradního výživného, příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem, přídavek na dítě, peněžitá pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, sirotčí důchod náležející dítěti a jiné peníze zaslané obviněné těhotné ženě nebo matce mající ve výkonu vazby u sebe dítě, které byly při zaslání výslovně určeny na úhradu potřeb dítěte, lze použít pouze na úhradu potřeb dítěte; tyto peníze se nezahrnují do částky, se kterou se obviněné po dobu výkonu vazby neumožní nakládat.

§ 21i

Výplata peněz při propuštění z výkonu vazby

(1) Při propuštění z výkonu vazby na svobodu věznice vyplatí obviněnému v hotovosti peníze uložené na zvláštním účtu; není-li to možné, poukáže věznice zbylou částku poštovní poukázkou nebo ji odešle na své náklady na adresu nebo účet, které obviněný uvedl, nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy byl propuštěn.

(2) Pokud peníze uvedené v odstavci 1, které nejsou účelově vázanými peněžními prostředky, nepostačují k úhradě nezbytných potřeb obviněného po propuštění na svobodu, může ředitel věznice rozhodnout o poskytnutí příspěvku obviněnému až do výše stanovené vyhláškou Ministerstva spravedlnosti; při tom ředitel věznice přihlíží i k tomu, zda částku k úhradě těchto potřeb nemá obviněný na účtu nebo zda ji nemůže získat jiným způsobem, zejména od příbuzných nebo zastupitelského úřadu státu, jehož je státním občanem.

(3) Příspěvek poskytnutý podle odstavce 2 je obviněný povinen věznici vrátit. V rozhodnutí podle odstavce 2 ředitel věznice stanoví lhůtu, ve které je obviněný povinen splnit povinnost poskytnutý příspěvek vrátit. Při správě placení příspěvku, který je obviněný povinen vrátit, a pro vymáhání pohledávky na vrácení tohoto příspěvku se použije obdobně § 36a odst. 2 a 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

(4) Účelově vázané peněžní prostředky vyplacené podle odstavce 1 a částku poskytnutou podle odstavce 2 nebo

pohledávku ve výši těchto peněžních prostředků, byly-li peníze zaslány na účet, nelze postihnout výkonem rozhodnutí.

§ 21j

Nakládání s penězi obviněného po bezprostředním nástupu do výkonu trestu nebo zabezpečovací detence

(1) Nastoupil-li obviněný po výkonu vazby do výkonu trestu, peníze uložené na zvláštním účtu se převedou na účet věznice, ve které obviněný vykonává trest odnětí svobody, přičemž

- a) účelově vázané peněžní prostředky se dále evidují jako účelově vázané peněžní prostředky podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody,
- b) při nakládání s penězi, se kterými mohl obviněný volně nakládat, se postupuje podle § 39h zákona o výkonu trestu odnětí svobody a
- c) peníze, se kterými nebylo obviněnému po dobu výkonu vazby umožněno volně nakládat, se převedou na úložné podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

(2) Nastoupil-li obviněný po výkonu vazby do výkonu zabezpečovací detence, postupuje se obdobně podle odstavce 1.

HLAVA IV

Vyřizování kázeňských přestupků obviněných

§ 22

Kázeňské přestupky, kázeňské tresty a ochranná opatření zabrání věci

(1) Zaviněné porušení povinností podle § 21 při výkonu vazby je kázeňským přestupkem, za nějž může být obviněnému uložen kázeňský trest. Méně závažný kázeňský přestupek lze vyřídit napomenutím nebo převedením obviněného z oddělení pro výkon vazby se zmírněným režimem do oddělení s běžným režimem. Výkonem kázeňského trestu není dotčena povinnost obviněného uhradit případně způsobenou škodu.

(2) Kázeňskými tresty jsou:

- a) důtka,
- b) pokuta do výše 5 000 Kč,
- c) zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb) až na dobu jednoho měsíce,
- d) propadnutí věci,
- e) umístění do samovazby až na 10 dní.

(3) Uložený kázeňský trest musí být úměrný závažnosti kázeňského přestupku. Není-li stanoveno jinak, lze obviněnému za kázeňský přestupek uložit jen jeden kázeňský trest.

(4) Při výměře pokuty je třeba přihlídnout též k osobním poměrům obviněného. Výše pokuty nesmí být vyšší než částka, kterou má obviněný na zvláštním účtu a se kterou může volně nakládat; věznice výkon tohoto kázeňského trestu provede převodem z těchto peněz. Částka získaná výkonem pokuty je příjmem státního rozpočtu.

(5) Propadnutí věci je možno uložit samostatně nebo vedle jiného kázeňského trestu obviněnému, jde-li o věc, která mu náleží a

- a) kterou použil ke spáchání kázeňského přestupku, nebo
- b) která byla ke spáchání kázeňského přestupku určena, anebo
- c) kterou spácháním kázeňského přestupku získal.

(6) Propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze kázeňského přestupku. Vlastníkem propadlé věci se stává stát.

(7) Samovazbou se rozumí umístění obviněného do zvláštní cely. K uložení tohoto kázeňského trestu je nezbytné předchozí posouzení lékaře, že obviněný je zdravotně způsobilý podrobit se jeho výkonu. Po dobu umístění v samovazbě nesmí obviněný přijímat návštěvy s výjimkou obhájce a advokáta zastupujícího obviněného v jiné věci, nemá právo na přijetí balíčku, nákup potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb), není mu dovoleno čtení časopisů a knih (s výjimkou právnické, vzdělávací nebo náboženské literatury), jakož i hraní společenských her a používání vlastního přenosného radiopřijímače a televizoru. Obviněný však smí přijímat a odesílat korespondenci a je mu dovoleno čtení denního tisku. Doba výkonu kázeňského trestu umístění do samovazby se nezapočítává do doby rozhodné pro vznik nároku na přijetí návštěvy.

(8) Kázeňský trest umístění do samovazby nelze uložit těhotné ženě, ženě, která má ve výkonu vazby u sebe dítě, a obviněnému, u něhož by výkonem takového trestu bylo ohroženo jeho zdraví.

(9) Jestliže uložení kázeňského trestu propadnutí věci brání skutečnost, že obviněného nelze kázeňsky stíhat, nebo věc nenáleží pachateli přestupku, lze rozhodnout o jejím zabrání, vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku, popřípadě jiný obdobný obecný zájem. Vlastníkem zabrané věci se stává stát.

§ 23

Řízení o kázeňských přestupcích a o zabrání věci

(1) Kázeňskou pravomoc nad obviněnými vykonávají generální ředitel Vězeňské služby a ředitelé věznic a jimi pověřeni zaměstnanci Vězeňské služby.

(2) Kázeňský trest lze uložit jen po náležitém objasnění rozhodných okolností, za nichž byl kázeňský přestupek spáchán, a prokázání viny obviněného. Před uložení kázeňského trestu musí být obviněnému a osobě, která uplatňuje vlastnické právo k věci, jež může být zabráná, umožněno se k věci vyjádřit. Obviněný má právo se vyjádřit ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a k důkazům o nich. Může uvádět okolnosti, které jeho

vinu vyvracejí nebo zmírňují, a na podporu svých tvrzení navrhnout provedení dalších důkazů sloužících k jeho obhajobě.

(3) O uložení kázeňského trestu musí být rozhodnuto a toto rozhodnutí obviněnému oznámeno do 15 dnů ode dne, kdy se orgán oprávněný k jeho uložení o spáchání přestupku dozvěděl, nejpozději však do jednoho měsíce od porušení stanoveného pořádku a kázně.

(4) Rozhodnutí o zabrání věci se neprodleně oznámí obviněnému, který měl spáchat kázeňský přestupek, a vlastníkovi věci, pokud je znám.

(5) Rozhodnutí, jímž byl uložen kázeňský trest nebo bylo vysloveno zabrání věci, je třeba bez zbytečného odkladu písemně vyhotovit a doručit obviněnému a osobě uvedené v odstavci 4.

(6) Proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu může obviněný a proti rozhodnutí o zabrání věci i osoba uvedená v odstavci 4 do tří dnů od jeho oznámení, a bylo-li doručeno, od doručení, podat stížnost, která má odkladný účinek. Stížnost nemá odkladný účinek, byl-li uložen trest umístění do samovazby a udržení pořádku a kázně ve věznici vyžaduje, aby byl trest ihned vykonán.

(7) O stížnosti proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu nebo ochranného opatření zabrání věci rozhodne do 5 pracovních dnů od jejího podání ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. O stížnosti proti rozhodnutí ředitele věznice rozhodne generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Rozhodnutím o stížnosti nelze pověřit zaměstnance, který kázeňský trest uložil nebo který rozhodl o zabrání věci.

(8) Rozhodnutí vydaná v kárném řízení, kterými byly uloženy kázeňské tresty podle § 22 odst. 2 písm. a) a c), nepodléhají přezkoumání soudem.

§ 23a

Zahlázení kázeňského trestu

(1) Jestliže po výkonu kázeňského trestu obviněný po dobu nejméně 6 týdnů řádně plní své povinnosti (§ 21), může ředitel věznice nebo jím pověřený orgán Vězeňské služby rozhodnout o zahlázení kázeňského trestu.

(2) Oznámením rozhodnutí o zahlázení kázeňského trestu se na obviněného hledí, jako by mu nebyl kázeňský trest uložen.

§ 23b

Kázeňské vyřízení jiného protispolečenského jednání

(1) Uložením kázeňského trestu se vyřizují též jednání, která mají znaky přestupků, pokud byly spáchány během výkonu vazby.

(2) Uložením kázeňského trestu obviněnému se nevylučuje jeho trestní stíhání, je-li skutek trestným činem.

(3) Rozhodnutí o jednání, které má znaky přestupku zapisovaného do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů, se zapisuje po nabytí právní moci do této evidence. Na postup při zápisu do evidence přestupků a postup při uplatňování námitek proti jejímu obsahu se použijí obdobně ustanovení zákona o přestupcích.

§ 24

Na řízení podle hlavy IV se nevztahují obecné právní předpisy o správním řízení. ¹¹⁾

HLAVA V

Výkon vazby na mladistvých

§ 25

Obecné ustanovení

Na výkon vazby obviněného, který nedovršíl osmnáctý rok svého věku (dále jen „mladistvý“), se použijí ostatní ustanovení tohoto zákona, pokud není v této hlavě stanoveno jinak.

§ 26

Zvláštní ustanovení

(1) Mladiství se umísťují do cel odděleně od ostatních obviněných. To platí i tehdy, dovrší-li mladistvý ve výkonu vazby osmnáctý rok svého věku, odůvodňují-li to jeho osobní poměry a není-li to v rozporu s nejlepšími zájmy ostatních společně umístěných mladistvých. Umístit mladistvého do cely společně s dospělými obviněnými je možné pouze ve výjimečných případech, lze-li mít důvodně za to, že takový postup je z hledisek uvedených v § 6 odst. 1 pro mladistvého vhodnější.

(2) Mladistvý má právo na přijetí návštěvy ve věznici jednou za týden.

(3) Kázeňský trest zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby nesmí u mladistvého přesáhnout dobu jednoho týdne.

(4) Kázeňský trest umístění do samovazby lze uložit mladistvému nejdéle na dobu pěti dní.

(5) Při uložení kázeňského trestu umístění do samovazby smí obviněný mladistvý přijímat a odesílat korespondenci a je mu dovoleno čtení denního tisku a knih. Doba výkonu kázeňského trestu umístění do samovazby se započítává do doby rozhodné pro vznik nároku na přijetí návštěvy.

(6) Věznice umožní zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazenému do obecního úřadu pověřeného zajišťováním sociálně-právní ochrany dětí při výkonu jeho oprávnění navštěvovat mladistvého a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby. Tyto návštěvy se nezapočítají do návštěv podle odstavce 2.

(7) Mladistvý má právo na přijetí balíčku s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg jedenkrát za 2 měsíce.

(8) Mladistvému, který má plnit povinnou školní docházku, věznice zabezpečí její plnění.

§ 26a

Zajištění výkonu ochranné nebo ústavní výchovy

(1) Jestliže byla mladistvému nařízena ochranná výchova a je-li zajištěn její výkon, dodá po propuštění z vazby Vězeňská služba mladistvého do příslušného školského zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

(2) Jestliže byla mladistvému nařízena ústavní výchova a je-li zajištěn její výkon, Vězeňská služba informuje o propuštění mladistvého z vazby příslušné školské zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

HLAVA VI

Výkon vazby na cizincích

§ 27

Obecné ustanovení

Na výkon vazby obviněného, který není státním občanem České republiky (dále jen „cizinec“), se použijí ostatní ustanovení tohoto zákona, pokud není v této hlavě stanoveno jinak.

§ 28

Zvláštní ustanovení

(1) Cizince je bezprostředně po přijetí do vazby nutno poučit o jeho právu obracet se na diplomatickou misi a konzulární úřad státu, jehož je státním občanem. Uprchlíci a bezdomovci se poučí o právu obracet se na diplomatickou misi státu, pověřeného chránit jejich zájmy, nebo na mezinárodní orgány, jejichž posláním je tyto zájmy chránit. Tím není dotčena povinnost orgánu činného v trestním řízení vyrozumět, v souladu s příslušnou mezinárodní smlouvou, o vzetí do vazby zastupitelský orgán státu, jehož je obviněný občanem.

(2) Cizinec se poučí o právu na přijetí konzulární návštěvy zástupců orgánů uvedených v odstavci 1. Na tuto návštěvu se nevztahují omezení uvedená v § 14 odst. 1, 2 a 3.

(3) Poučení cizince se provede v jeho mateřském jazyce nebo v jazyce, jemuž rozumí.

(4) Obvinění ve vazbě z důvodů uvedených v § 350c trestního řádu, pokud neporušují stanovený pořádek a kázeň, vykonávají vazbu zpravidla v oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem.

HLAVA VII

Výkon vazby na matkách nezletilých dětí

Výkon vazby na matce nezletilých dětí

- (1) U těhotné ženy, u které je důvodem vazby obava, že bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, je účast otce u porodu možná pouze se souhlasem soudce a v přípravném řízení státního zástupce. Je-li těhotná žena umístěna v souvislosti s porodem u poskytovatele zdravotních služeb mimo objekty spravované Vězeňskou službou, projedná podmínky účasti otce u porodu Vězeňská služba s poskytovatelem zdravotních služeb.
- (2) Obviněná žena, které se během výkonu vazby narodí dítě, může mít toto dítě u sebe a starat se o ně, pokud toto dítě nebylo soudem svěřeno do péče jiné osoby.
- (3) O narození dítěte během výkonu vazby obviněné ženy věznice neprodleně informuje okresní soud, v jehož obvodu se věznice nachází, a příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, v jehož obvodu se věznice nachází.
- (4) Na žádost obviněné ženy ve vazbě ředitel věznice rozhodne, že obviněná žena může mít u sebe své dítě a starat se o ně zpravidla po dobu do jednoho roku jeho věku, pokud toto dítě nebylo soudem svěřeno do péče jiné osoby, popřípadě řízení v této věci před soudem neprobíhá, a vyhovění žádosti je ve prospěch dítěte. Před rozhodnutím si ředitel vyžádá posouzení poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost a orgánu sociálně-právní ochrany dětí, příslušného podle místa dosavadního bydliště nezletilého dítěte, zda je takový postup ve prospěch dítěte, a psychologický posudek obviněné ženy.
- (5) Proti rozhodnutí ředitele věznice podle odstavce 4 může obviněná žena podat do 3 dnů od jeho oznámení stížnost. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo k tomu zmocněný zaměstnanec Vězeňské služby.
- (6) Byla-li žádost podle odstavce 4 zamítnuta, může ji obviněná žena opakovat nejdříve po 14 dnech od právní moci rozhodnutí, pokud důvody, které vedly k zamítnutí žádosti, zřejmě pominuly.
- (7) Ředitel věznice může rozhodnout o zrušení povolení mít ve výkonu vazby u sebe své dítě a starat se o ně, a to na základě negativního vyjádření ošetřujícího lékaře obviněné, poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, psychologa anebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí k dalšímu pobytu dítěte s matkou ve věznici, nebo pokud obviněná spáchá ve věznici trestný čin nebo závažným způsobem neplní povinnosti nebo porušuje zákazy stanovené v § 21. Proti rozhodnutí ředitele věznice podle věty první může obviněná žena podat do 3 dnů od jeho oznámení stížnost, která nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje bezodkladně generální ředitel Vězeňské služby nebo k tomu zmocněný zaměstnanec Vězeňské služby.
- (8) O rozhodnutí ředitele podle odstavců 4 a 7 informuje věznice neprodleně okresní soud, v jehož obvodu se věznice nachází, a orgán sociálně-právní ochrany dětí, uvedený v odstavcích 3 a 4.
- (9) Věznice umožní příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí ¹²⁾ pravidelně sledovat vývoj dítěte, o které obviněná žena ve věznici pečuje. Je-li důvodem vazby obviněné ženy obava, že bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání,³⁾ postupuje se podle § 14 odst. 2.

§ 28b

Práva dítěte, které má matka ve výkonu vazby u sebe

(1) Dítě může se souhlasem matky přijímat návštěvy blízkých osob, které probíhají v čase a rozsahu určeném ředitelem věznice nebo jím pověřeným zaměstnancem Vězeňské služby. Ředitel věznice může povolit ze závažného důvodu i návštěvu jiné osoby než osoby dítěti blízké. Ustanovení § 14 odst. 2 a 8 se použije přiměřeně.

(2) Na poskytování duchovních a sociálních služeb dítěti se přiměřeně použije § 15.

§ 28c

Péče o zdraví dítěte, které má matka ve výkonu vazby u sebe

(1) Dítě má právo na zdravotní služby v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem upravujícím zdravotní služby a podmínky jejich poskytování.

(2) Náklady na zdravotní služby související s péčí o zdraví dítěte, které má matka ve výkonu vazby u sebe a které není pojištěncem podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění, hradí z vlastních prostředků matka. Nemůže-li tyto náklady hradit z vlastních prostředků uložených ve věznici, hradí je v rozsahu nákladů souvisejících s poskytnutím neodkladné a akutní zdravotní péče a u cizinců v rozsahu nákladů podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky Vězeňská služba z prostředků státního rozpočtu, pokud úhrada nákladů není zajištěna jinak; ustanovení § 21 odst. 7 písm. h) se použije obdobně.

HLAVA VIII

§ 29

Dozor nad výkonem vazby

(1) Dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby provádí krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu je vazba vykonávána.

(2) Při výkonu dozoru je státní zástupce oprávněn

- a) v kteroukoliv dobu navštěvovat místa, kde se provádí výkon vazby,
- b) nahlížet do dokladů, podle nichž jsou obvinění drženi ve vazbě, hovořit s obviněnými bez přítomnosti třetích osob,
- c) prověřovat, zda příkazy a rozhodnutí Vězeňské služby ve věznici týkající se výkonu vazby odpovídají zákonům a jiným právním předpisům,
- d) žádat od zaměstnanců Vězeňské služby ve věznici potřebná vysvětlení, předložení spisů, dokladů, příkazů a rozhodnutí, týkajících se výkonu vazby,

- e) vydávat příkazy k zachování předpisů platných pro výkon vazby,
- f) nařídit, aby osoba, která je ve vazbě v rozporu s příslušným rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení nebo bez takového rozhodnutí, byla ihned propuštěna.

(3) Vězeňská služba je povinna příkazy státního zástupce podle předchozího odstavce bez odkladu provést.

(4) Ustanovením o dozoru není dotčena povinnost Vězeňské služby v rozsahu své působnosti provádět vlastní kontrolní činnost a oprávnění ministra, případně orgánů nebo osob jím k tomu zmocněných, stanovené zvláštním zákonem.

HLAVA IX

Přechodná a závěrečná ustanovení

§ 30

Pokud se v jiných právních předpisech užívají slova „ústav pro výkon vazby“, rozumí se tím vazební věznice, a pokud se užívají slova „ústav pro výkon trestu odnětí svobody“, rozumí se tím věznice.

§ 31

Ministerstvo spravedlnosti stanoví vyhláškou řád výkonu vazby.

§ 32

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1994.

Uhde v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.

¹⁾ § 67, 350c a 381 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Zákon ČNR č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky.

³⁾ § 67 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ § 71, 72 a § 72a odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

^{4a)} Vyhláška č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích.

Vyhláška č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích.

⁵⁾ Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

^{5a)} Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb.

⁶⁾ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a o podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Např. zákon ČNR č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ § 130 trestního zákoníku.

⁹⁾ § 17 a 18 zákona ČNR č. 555/1992 Sb.

¹¹⁾ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ § 34 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 52/2004 Sb.